

Oktobar

2020

BILTEN 10

PSSS UŽICE

SADRŽAJ BILTENA

- Tema: Stanje Useva; Uslovi čuvanja belog luka** (strana4)
-dipl. inž. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo
- Tema: Izveštaj o realizaciji druge faze kontrole plodnosti zemljišta u saradnji sa UNDP-om**
(strana 4-8)
- dipl. inž. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo**
- Tema: Malinina mušica izdanka(MMI)-Rasseliella theobaldi** (strana9-10)
dipl. inž. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- Tema : Zelena ili povratna stenica-Nezara viridula** (strana 10)
dipl. inž. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- Tema: Kontrola IPARD podsticaja** (strana 11-12)
-dipl. inž. Bojana Nešić savetodavac za agroekonomiju
- Tema: Kako se osnivaju zadruge** (strana 12-13)
dipl. inž. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- Tema: Deficit selena u ishrani životinja** (strana 13-14)
dipl. inž. Dejan Stanković ,savetodavac za stočarstva
- Tema: Podizanja zasada kruške** (strana14-15)
dipl. inž. Snežana Janjić ,savetodavac za voćarstvo
- Tema: Uticaj zemljišta na uspevanje leske** (strana15)
dipl. inž. Ana Đoković ,savetodavac za voćarstvo
- Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina: Prskanje jabučastog i koštičavog voća i maline u opadanju lista** (strana16)
dipl.inž. Milenko Gavrilović, stručni saradnik.
- Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a** (strana17-19)

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA DOO“ UŽICE

- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, direktor -savetodavac za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Čirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić, savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za voćarstvo
- dipl.ing. Ana Đoković, savetodavac za voćarstvo

50 GODINA SA VAMA

PSSS LIDER INFORMACIJA

koji prati i implementira nove trendove i tehnologije u proizvodnji, specifičan sistem rada i implementacija novih znanja, lidersku poziciju znanja implementira u proizvodnju kod neposrednih proizvođača.

Kroz svakodnevno obavljanje svojih aktivnosti postajemo prepoznatljivo ime na tržištu znanja.

Spremni smo sa pružimo stručnu pomoć iz oblasti:

- ratarstva
- stočarstva
- voćarstva
- zaštite bilja
- kao i da otklonimo sve nedoumice u poljoprivrednoj proizvodnji

PSSS je sistem koji ima:

- 50 punih godina rada;
- 15 zaposlenih stručnjaka sa sedištem u Užicu
- Profesionalan stručni kadar koji jednostavno i brzo povezuje znanje sa praksom
- Ažuriranje novih stručnih informacija i znanja

Brz protok informacija od PSSS prema vama i obrnuto, omogućava efikasno rešavanje nastalih problema!

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266 e- mail: pssuzice@sbb.rs

Stanje useva

U toku berba kukuruza, prosečan prinos je 5,5 tona kukuruz je dobrog kvaliteta. Setva pšenice se odvija uglavnom na parcelama gde je bio krompir u brdsko planinskom području. Očekuje se inteziviranje setve. Prosečan prinos krompira je 15 tona.

Uslovi čuvanja belog luka

Na našem području beli luk se dosta troši, ali su površine na kojima se gaji još uvek male te proizvodnja ne zadovoljava potrebe.

U Srbiji se gaji dva tipa belog luka i to: Prolećni i Jesenji.

Podela je urađena prema vremenu sadnje.

Prolećni se više sadi u brdsko-planinskim regionima, a jesenji u ravničarskim. Bez obzira koji tip se gaji za oba je karakterističan da se lukovice teško čuvaju i da retko zdrava i jedra dočekaju proleće.

Uglavnom se prodaju u ranu zimu. Međutim, malo je poznato da podešavanjem temperature i relativne vlažnosti, lukovice iz domaće proizvodnje mogu zdrave da dočekaju proleće.

Uslovi za duže čuvanje podrazumevaju kontrast temperature i relativne vlažnosti vazduha. Oni u mnogom zavise i od stanja u kojem su lukovice unete u skladište. Najčešće je dovoljno da se drže na temperaturi od pet do šest stepeni ali čim se ona promeni u čenovima se ubrzava proces staranja i brzo propadaju, pa se pa se moraju potrošiti u što kraćem roku. Znatno duže čuvanje, čak do proleća, omogućava čuvanje na temperaturi od 12 do 18 C i relativnoj vlažnosti vazduha od 40 do 60 procenata. Ako se smanji vlažnost lukovice mogu da se smežuraju, a ako se poveća postoji opasnost da se pojave štetočine. Temperatura od šest do dvanaest stepeni je idealna za klijanje, što je izuzetno nepovoljno jer se gubi kvalitet dok se na temperaturi iznad 21 stepen brzo isušuju i propadaju.

Ljubodrag Pantelić, dipl. inž.

Izveštaj o realizaciji druge faze kontrole plodnosti zemljišta u saradnji sa UNDP-om

Po izvršenoj agrohemijskoj analizi plodnosti zemljišta za drugih 200 uzoraka od ukupno 400 uzoraka koliko je ovim projektom predviđeno sa područja Zlatiborskog okruga uzetih sa parcela na kojima se gaji ili će se gajiti jagodaste voćne vrste. U ovoj fazi uzorkovana su i analizirana zemljišta na području sledećih opština: Čajetina, Kosjerić, Nova Varoš, Požega, Priboj i Prijepolje. Opštine, Arilje, Užice, Bajina Bašta analizirane su u prethodnih 200 uzoraka.

Opština Požega. Uzorkovano je 60 uzoraka od predviđenih 60 uzoraka. Obuhvaćene su katastarske opštine: Lopaš, Milićevo selo, Otanj, Pilatovići, Prilipac, Tvrdići, Vranjani i Zdravčići. *Kiselost zemljišta (pH vrednost)* 50% ispitanih uzoraka ima pH vrednost 4,5 do 5,5 što pripada kategoriji kiselih zemljišta, a 13% analiziranih uzoraka ima manji pH od 4,5 što predstavljaju jako

kisela zemljišta. Ovakve parcele su pogodne za uzgoj borovnice, a dok za uzgoj ostalih voćnih vrsta neophodno je upotrebiti određene količine krečnog materijaja za poboljšanje kiselosti. Ovo je proces koji se izvodi za duži vremenski period uz obaveznu primenu stajnjaka i ostalih mineralnih materija. 26 % parcela ima pH vrednost 5,5- 6,5 što je optimalno za većinu jagodastih voćnih vrsta. Oko 10% površina ima reakciju netralnu ili blago alkalnu.

Sadržaj humusa u zemljištima Požeške opštine je u granicama 3-5% na 90% ispitivanih parcela. Ovim zemljištima je neophodno dodavati svake 3. godine 10-40 t/ha zgorelog stajnjaka ili nekog drugog odgovarajućeg đubriva u cilju održavanja nivoa humusa. Oko 5% parcela ima sadržaj humusa ispod 3% što zahteva unošenje većih količina organskih đubriva u meliorativnim ili osnovnim đubrenjima. Takođe, oko 5% uzoraka je pokazalo veći sadržaj humusa od 5% što ukazuje na činjenicu da su ova zemljišta duži vremenski period đubrena stajnjakom ili su prirodno bogata humusom. Primena organskih đubriva u narednom periodu na ovim parcelama je vezana sa gajenom kulturom i redovnom hemijskom analizom zemljišta.

Sadržaj azota N je u korelaciji sa količinom humusa u zemljištu. Nadoknada azota može se izvršiti kroz razne načine đubrenja i prihranom u zavisnosti od vrste gajene voćke i fenofaze u kojoj se nalazi.

Fosfor P. Najveći broj ispitivanih parcela (18%) ima nizak sadržaj lakopristupačnog fosfora 5-10 mg/100 grama vazdušno suve zemlje. Oko 15% parcela ima sadržaj ispod 5 mg/100 gr vazdušno suve zemlje, 16% uzoraka je pokazalo srednji sadržaj fosfora (10- 15 mg), a 15% uzoraka je pokazalo dobru obezbeđenost fosforom (15- 25 mg). Iz ovoga možemo zaključiti da su analizirana zemljišta u različitom stepenu siromašna ovim važnim biogenim elementom i da se on mora nadoknađivati svake godine kroz različite načine đubrenja. 27 % uzoraka je pokazalo visok i veoma visok sadržaj fosfora 25-50 mg/100gr vazdušno suve zemlje, a 4% uzoraka imalo je štetan sadržaj fosfora preko 50 mg/100g vazdušno suve zemlje. Ovo navodi na zaključak da su uzorci zemljišta uzeti iz parcela, odnosno zasada, gde je bilo neadekvatno đubrenje duži vremenski period.

Kalijum K Na 31% ispitivanih uzoraka imamo visok sadržaj kalijuma (25-40 mg/100g vazdušno suve zemlje). Srednje i dobro obezbeđenih zemljišta imamo 33%, a nizak sadržaj ima 6% uzoraka ispod 5-10 mg/100 g vsz. Veoma visok i štetan uticaj imalo je 26% uzoraka. Ova pojava je kao i u slučaju fosfora povezana sa neadekvatnim đubrenjem. Iako možemo konstatovati da napred analizirana zemljišta su relativno obezbeđena sa kalijumom, njegov nedostatak se može nadoknaditi upotrebom određenih količina jedinačnih i kompleksnih đubriva.

Kalcijum Ca Na području opštine Požega uglavnom dominiraju slabo karbonatna zemljišta 96% sa sadržajem od 0,1-2% Ca. Ostalo su srednje karbonatna sa 2-5% Ca.

Opština Kosjerć. Uzorkovano je 42 od predviđenih 42 uzorka. Obuhvaćene su katastarske opštine: Godečevo, Godljevo, Makovište, Paramun, Pološnica i Tubići.

Kiselost zemljišta pH vrednost. Na uzorkovanim parcelama je konstatovano da su zemljišta kisela u 59% slučajeva sa pH vrednošću 4,5 do 5,5 na kojima je neophodno primeniti meru kalcifikacije radi uspešne proizvodnje većine jagodastih voćnih vrsta. 14% uzoraka je pokazalo kiselost 5,6 do 6,5 što predstavlja optimalnu vrednost za voćarsku proizvodnju. 26% uzoraka je pokazalo jaku kiselost manju od 4,5. U ovom slučaju su potrebne značajne mere kalcifikacije da bi se zemljište moglo koristiti za proizvodnju jagodastih voćnih vrsta.

Sadržaj humusa 66% uzoraka ima srednji sadržaj humusa (3-5%). Visok sadržaj humusa (preko 5%) imalo je 5% uzoraka. Manje od 3% humusa imalo je 28% uzoraka. Na ovim zemljištima je neophodno primeniti značajne mere humifikacije, odnosno unošenje organske materije u zemljište radi poboljšanja plodnosti.

Fosfor P Kao i na području opštine Požega i ovde je izraženo veliko šarenilo u pogledu sadržaja fosfora. Može se istaći da je i ovde izražen vrlo nizak sadržaj fosfora u 19% uzoraka, manje od 5 mg/100g vsz. Od 5-10mg fosfora ima 11% uzoraka. Na ovim zemljištima neophodna je upotreba jedinačnih ili kompleksnih fosfornih đubriva u meliorativnom i osnovnom đubrenju. Srednju obezbeđenost u lakopristupačnom fosforu ima 21% uzoraka. Dobru obezbeđenost ima 19% uzoraka sa sadržajem od 15-25 mg fosfora u 100g vsz. Visok sadržaj ima 23 % uzoraka, a štetan 6% uzoraka, veći od 50 mg.

Kalium K Ovaj element u ispitivanim zemljištima se nalazi uglavnom u optimalnim količinama (dobra obezbeđenost 15-25 mg/100g vsz) ima 19% uzoraka, Visoka obezbeđenost (25-40 mg /100g vsz) 33% i veoma visoka obezbeđenost 12% uzoraka. Štetan uticaj na gajene biljke preko 50 mg/100g vsz imalo je 26 % uzoraka čiji su razlozi napred izneti. Način oslobađanja štetnog uticaja viška određenih elemenata, a, u prvom redu fosfora i kalijuma, mogao bi da bude: neđubrenje mineralnim đubrivom određeni broj godina ili promenom gajene kulture.

Kalcijum Ca Svi uzorci sa područja Kosjerića pokazali su slabo karbonatan sadržaj (0,1- 2%) što nema negativan uticaj na gajene kulture.

Opština Čajetina. Uzorkovano je 30 parcela od predviđenih 30. Uzorkovanjem su obuhvaćene katastarske opštine: Kriva Reka, Mešnik, Rožanstvo, Čajetina.

Kiselost zemljišta pH vrednost. Pedogeneskim procesima najveći deo zemljišta ove opštine nastao je od stene serpentin. Iz tih razloga najveći broj uzorkovanih parcela pokazuje kiselu ili jako kiselu reakciju. Jako kiselih sa pH ispod 4,5 ima 33%, a kiselih sa pH 4,6-5,5 ima 30% uzoraka. Slabo kiselih zemljišta pogodnih za jagodaste voćne vrste ima 26%. Neutralnih i slabo alkalnih zemljišta ima oko 9% sa pH vrednošću većom od 6,5. Za ovaj parametar što se tiče primene krečnog materijala za popravku važe preporuke kao i u prethodnim slučajevima.

Sadržaj humusa 83% uzoraka je sa srednjim sadržajem humusa (3-5%). Ovaj nivo sadržaja humusa obezbeđuje uspešnu proizvodnju jagodastih vrsta voća, ali je neophodno vršiti povremenu kontrolu hemijskom analizom zemljišta i dopunu organskih đubriva (stajnjak, zelenišno đubrivo, i

druge oplemenjivače) u zavisnosti od gajene kulture i prinosa. 13% uzoraka je imao sadržaj humusa manji od 3%, a 3% veći sadržaj humusa od 5 %.

Fosfor P. 33% uzoraka ima vrlo nizak sadržaj lakopristupačnog fosfora ispod 5mg/100g vazdušno suve zemlje. 20% ima nizak sadržaj, a 23% ima srednji sadržaj fosfora (10-15 mg/100g vazdušno suve zemlje). Povećan sadržaj odnosno dobru i visoku obezbeđenost ima 22% uzoraka.

Kalijum K. Dobru obezbeđenost ima 13% uzoraka, a visoku obezbeđenost (25-40 mg na 100g vsz) ima 26% uzoraka. Veoma visok sadržaj fosfora ima 13% uzoraka, a štetan uticaj (više od 50 mg na 100g vsz) ima 23% uzoraka.

Kalcijum Ca. Skoro svi uzorci (96%) sa područja opštine Čajetina imaju 01-2% kalcijuma i predstavljaju slabo karbonatna zemljišta. Na njima se mogu uspešno gajiti sve voćne vrste.

Opština Nova Varoš. Uzorkovanjem je obuhvaćeno 30 parcela od predviđenih 30. Uzorkovane su KO: Bistrica, Brdo, Draževići, Radojinja, Rutoši.

Kiselost zemljišta pH vrednost. Na području ove opštine 50% uzorkovanih parcela je pokazalo slabu kiselost pH (5,5-6,5), što predstavljaju optimalnu vrednost za većinu voćnih vrsta. 23% parcela imaju neutralnu reakciju, a 6 % parcela imaju slabo alkalnu reakciju (pH 7.2-8,0). Ova zemljišta nisu pogodna za proizvodnju jagodastog voća. Kod njih je neophodno vršiti zakišeljavanje i upotrebu đubriva kisele reakcije. Kiselih zemljišta sa pH 4,5-5,5 pogodnih za proizvodnju borovnice ima 16%.

Sadržaj humusa I ova zemljišta kao i u predhodnom slučaju imaju srednju obezbeđenost sa humusom (3-5%) 83% uzoraka. Nizak sadržaj humusa ispod 3% ima 13% uzoraka. U ovom slučaju ,kao što je napred rečeno, moraju se primeniti mere humifikacije.

Fosfor P. Kao i većina zemljišta sa područja Zlatiborskog okruga pokazuju nizak i vrlo nizak sadržaj lakopristupačnog fosfora u zemljištu 59% slučajeva. Dobru i visoku obezbeđenost ima oko 23% parcela.

Kalijum K Na području ove opštine 30% uzoraka ima sadržaj kalijuma veći od 50 mg/100g vsz koji predstavlja štetan uticaj na gajene voćke. U ovim slučajevima đubrenje sa kalijumovim đubrivima treba izostaviti nekoliko godina. 53% uzoraka pokazuje visok i veoma visok sadržaj kalijuma 25-50mg/100g vsz. Dobru obezbeđenost 15- 25 mg, ima 16% uzoraka.

Kalcijum Ca I ovo područje karakteriše zemljište slabokarbonatnog sadržaja. Međutim postoje parcele koje su srednjekarbonatne (6% uzoraka sa sadržajem 2-5% Ca). Takođe postoji 6% uzoraka sa 5-10% Ca. Ova zemljišta nisu povoljna za proizvodnju jagodastih vrsta voća.

Opština Priboj Uzorkovano i analizirano je 30 uzoraka od predviđenih 30. Uzorci su uzeti iz KO Banja i Kratovo.

Kiselost zemljišta pH vrednost. Uzorci sa kiselih zemljišta uzeti su u 33% parcela . U ovim parcelama je neophodna upotreba krečnog materijala za popravku pH vrednosti. Slaba kiselost sa

pH vrednošću od 5,5-6,5 bila je u 50% uzoraka. 13% uzoraka je sa pH vrednošću od 6,5- 7,2. Preporuka za ovakva zemljišta važi kao i u prethodnim slučajevima.

Sadržaj humusa Na ispitivanim uzorcima sadržaj humusa u 93% slučajeva bio je srednje obezbeđenosti (3-5 %). Samo 6% uzoraka imao je visok sadržaj od 5-8% humusa.

Fosfor P U odnosu na dosada analizirane uzorke, rezultati analize sa uzorcima ove opštine pokazali su nešto viši nivo lako pristupačnog fosfora. 36% uzoraka pokazalo je visok sadržaj fosfora(25-40mg/100g vsz.) 13% uzoraka imalo je sadržaj fosfora preko 40 mg/100g vsz. Srednju i dobru obezbeđenost su imala zemljišta u 43% slučajeva. Niskog i vrlo niskog sadržaja fosfora bilo je 6% uzoraka.

Kalijum K Na području pribojske opštine čak 40% uzoraka imao je sadržaj kalijuma viši od 50 mg/100g vsz, što predstavlja štetan uticaj na gajene voćne vrste. 26% uzoraka imalo je visok i veoma visok sadržaj kalijuma, a samo 22% uzoraka imalo je srednju ili dobru obezbeđenost ovim elementom. Iz ovoga se može zaključiti da neka od uzorkovanih zemljišta su zbijena i teška i da nisu pogodna za proizvodnju jagodastog voća

Kalcijum Ca. Sve uzorkovane parcele pokazale su sadržaj Ca 0,1-2 % što pripada slabo karbonatnim zemljištima.

Opština Prijepolje Uzorkovano je 30 parcela od predviđenih 30. Obuhvaćene su KO: Divci, Gojakovići, Ivanje, Karoševina Osoje, Slatina, Zavinograđe i Oraovac.

Kiselost zemljišta pH vrednost. 56 % parcela pokazalo je kiselu reakciju sa pH vrednošću 4,6-5,5 što odgovara proizvodnji borovnice. Slabu kiselost je pokazalo 30% uzoraka što odgovara ostalim jagodastim vratama voća (5.5-6,5). Neutralnih je 10% uzoraka sa pH vrednošću 6,6-7,2.

Sadržaj humusa . Kao i u većine KO 83% zemljišta predstavlja srednje obezbeđena humusom sadržaja 3-5%. Visoku obezbeđenost imalo je samo 3% uzoraka, a slabu obezbeđenost 13% uzoraka.

Unapred smo istakli da je asdržaj *Azota N* u korelaciji sa sadržajem humusa te ga do sada nismo posebno isticali. I u ovim zemljištima se pokazuje da je njegov sadržaj u granicama srednje obezbeđenosti i da ga kroz razne vidove đubriva moramo nadoknađivati pogotovu kada imamo u vidu da je on mnogo pokretljiviji od drugih elemenata.

Fosfor P Najveći broj uzoraka (30%) pokazao je vrlo nizak sadržaj fosfora, ispod 5 mg/100g vsz. 20% uzoraka je imao srednji nivo, a 26% uzoraka je imao dobru obezbeđenost. Visoku obezbeđenost je imalo 10 % uzoraka (25-40mg/100g vsz).

Kalijum K U analiziranim uzorcima srednju i dobru obezbeđenost imalo je 33% uzoraka, visoku obezbeđenost 13% uzoraka, veoma visok i štetan sadržaj imalo je 22% uzoraka. 30% uzoraka ima nizak nivo sadržaja kalijuma.(5-10 mg/100g vsz).

Kalcijum Ca Kao i u prethodnom slučaju, svi uzorci Prijepoljske opštine imali su 0,1-2% Ca koji nema štetnog uticaja na uzgoj jagodastih voćnih vrsta.

Andrija Radulović ,dipl.inž.

Malinina mušica izdanka(MMI)-*Rasseliella theobaldi*

Uzročnik tzv.cecidozog sušenja maline je malinina mušica izdanka-MMI.Primarne štete MMI su posledice ishrane larvi neposredno ispod epidermisa, a sekundarne su posledice gljivičnih infekcija (*Fusarium spp.*,*Alternaria spp.*,*Phoma spp.*,*Leptosphaeria coniothyrium*) na mestima ishrane larve.

Cecidioso sušenje nastaje posle ishrane larvi MMI na jednogodišnjim i dvogodišnjim izdancima. Oboljenje predstavlja interakciju štetočina i patogena, pri čemu mehanička oštećenja tkiva nastala ishranom larvi predstavljaju ulazna vrata za prodiranje patogena i nastanak infekcije.

MMI razvija više generacija u toku jedne godine, u našim uslovima četiri. Let imaga počinje krajem aprila i traje do septembra –početka oktobra. Larva se ubušuje pod koru, obično u prizemnom delu jednogodišnjih ili dvogodišnjih izdanaka. Novija istraživanja pokazuju da sve vrste mehaničkih povreda, a posebno mehanizovana berba, pospešuje razvoj ove štetočine.

Da bi se cecidioso sušenje maline kontrolisalo neoprodno je sprečiti razvoj prve generacije MMI. Pojava se može najefikasnije pratiti postavljanjem feromonskih klopki. U slučaju da ne raspolažemo sa klopkama, pregled malinjaka se vrši u jesen ,zasecanjem 30-40 izdanaka do osnove i skidanjem kore. Ako se u donjem delu izdanka uoče tamne zone i pruge, to je znak sigurnog prisustva MMI.

Sledećeg proleća , krajem marta, desetak izdanaka zaseći tankom iglom, bez oštećenja parehnima. Preglede zaseka vršiti tokom aprila i maja. Kada se uoče, obavezan tretman insekticidima.

Najveću efikasnost su pokazali Actara 25WG folijarno u koncentraciji 0,015 % i Actellic EC 0,1%.

Ako je prognoza insekata izostala, insekticidi se primenjuju kada su izdanci 25-30cm visine, a posle dve nedelje drugi put. Primena insekticida posle berbe je neophodna mera u cilju redukcije MMI u malinjaku.

Zorica Lazić, dipl.inž.

Zelena ili povratna stenica-Nezara viridula

Povratna stenica je kosmopolitska vrsta i ishranjuje se na velikom broju biljaka. Biljke domaćini su mnoge voćne, povrtarske, ratarske, ukrasne i korovske biljne vrste. Trenutno se najveća brojnost ove stenice registruje na okućnicama i baštama, kao i u usevima i zasadima koji nisu u intenzivnoj proizvodnji, ali postoji veliki potencijal da postane ekonomski značajna štetočina velikog broja gajenih biljaka kod nas.

Imago je najčešće zelene boje, ali postoje tri varijeteta u zavisnosti od obojenosti štita. Ženke polažu buretasta jaja u grupama, sa donje strane listova, na gornjim delovima biljke domaćina. Jaja su upočetku bele boje, a pred samo piljenje dobijaju narandžastu boju. Štete nanose larve i odrasle jedinke tako što sisaju sokove iz svih nadzemnih delova biljaka. Najveće štete pričinjavaju u fazama sazrevanja plodova kada na mestima ishrane na pokožici ploda dolazi do gubitka boje, plodovi dobijaju gorak ukus i gube tržišnu vrednost. Napadnuti mladi plodovi usporeno rastu ili otpadaju sa biljaka. Povratna stenica prezimaljva kao imago na skrovitim mestima ispod opalog lišća, kore drveća, a često skloništa traže i u stambenim objektima. Kada se uznemire luče neprijatan miris pa su veoma nepopularne kod ljudi.

Mere kontrole :

U našoj zemlji nema registrovanih insekticida za suzbijanje ove štetočine, a u praksi su najbolju efikasnost ispoljili insekticidi iz grupe piretroida. Primena hemijskih mera je otežana u periodu sazrevanja plodova zbog nemogućnosti poštovanja karence. Hemijsko suzbijanje stenica je moguće po ivicama parcela ili na mestima gde su one grupisane. Na manjim površinama, štete je moguće smanjiti ručnim sakupljanjem imaga i larvi.

Milena Ćirić, dipl.inž.

Kontrola IPARD podsticaja

Poslove kontrole sprovođenja projekata IPARD II programa obavlja Uprava a agrarna plaćanja preko državnih službenika raspoređenih na poslovima kontrole na licu mesta. Kontrolu na licu mesta obavlja tim od najmanje dva kontrolora.

Kontrole se sprovode u različitim fazama realizacije projekta, i to:

Kontrola pre odobravanja projekta – svrha ove kontrole je da se utvrdi mesto investicije (pomoću očitanih GPS koordinata, kopije katastarskog plana i uvidom u portal GEOSRBIA), da li je aktuelno stanje vezano za investiciju u skladu sa podacima iz zahteva i da li je započeto ulaganje u predmetnu investiciju. Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju podnosioca kontrolori i vizuelno proveravaju da li postoji oprema iste namene. Tokom kontrole se mogu zatražiti na uvid i kartice konta odabranih dobavljača, kartice avansa, kartice kupaca (dobavljač kao kupac).

Kontrola pre isplate – svrha ove kontrole je da se utvrdi: mesto investicije, da je investicija realizovana, da je nabavljena oprema nova (utvrđuje se vizuelno i na osnovu knjigovodstvene dokumentacije), da izgradnja, opremanje, odnosno nabavka mehanizacije, nije započeta pre donošenja Rešenja o odobravanju, da je poreklo nabavljene robe iz zemlje koja je data u Listi prihvatljivih zemalja, kao i da se investicija za koju su odobrena sredstva upotrebljava prema odobrenoj nameni. Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju proverava se da li su za predmetnu investiciju korišćeni podsticaji iz drugih izvora javnog finansiranja (iz nekog drugog EU fonda ili iz nacionalnih, pokrajinskih sredstava ili iz sredstava lokalne samouprave) i da li je investicija propisno obeležena. Vizuelnim pregledom, merenjem i brojanjem kontrolori utvrđuju da li je opremanje/izgradnja završena i upoređuju stavke iz računa i okončanu situaciju sa zatečenim stanjem na terenu. Kontrolori proveravaju građevinsku knjigu kako bi proverili utrošene količine materijala i vrste radova, što je posebno značajno za količine koje je nemoguće vizuelno i merenjem utvrditi. Količine navedene u građevinskoj knjizi moraju biti identične količinama na računu dostavljenom uz Zahtev za odobravanje isplate.

Kontrola posle isplate (ex-post) – kontrola se izvodi najmanje jednom u roku od pet godina od datuma isplate podsticaja kako bi se utvrdilo da li se primalac pridržava svih preuzetih obaveza, kao i da investiciju namenski koristi, da je nije otuđio niti omogućio drugom licu korišćenje

predmeta investicije u navedenom periodu. Svrha ove kontrole je da se proverí mesto investicije, da primalac podsticaja postoji i posluje, da na gazdinstvu postoje izgrađeni objekti, da primalac poseduje nabavljenu opremu, da se investicija za koju su odobreni podsticaji upotrebljava prema odobroj nameni, da je investicija propisno obeležena. Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju proverava se konačnost plaćanja predmetne investicije, kao i to da li su za predmetnu investiciju korišćeni podsticaji iz drugih izvora javnog finansiranja. Takođe, proverava se i da li primalac sredstava uredno vodi i čuva dokumentaciju vezanu za sufinansiranu investiciju.

Lica kod kojih se vrši kontrola u oblasti sprovođenja projekata IPARD II programa u obavezi su da kontroloru u svakom trenutku omoguće nesmetan pristup, vršenje kontrole, pruže potrebne podatke i informacije, kao i da na njegov zahtev, u određenom roku, dostave ili pripreme podatke i materijale koji su mu potrebni za vršenje poslova kontrole. Kontrolori su u obavezi da se identifikuju putem legitimacije za obavljanje poslova kontrole u sprovođenju projekata IPARD II programa.

Bojana Nešić, dipl. Inž.

Kako se osnivaju zadruge

Prema Zakonu o zadrugama, zemljoradničke zadruge može osnovati najmanje deset zemljoradnika i drugih fizičkih lica koji u svojini imaju ili po drugom osnovu koriste zemljište, objekte ili sredstva za rad u poljoprivredi.

Osnivački akt zadruge je Ugovor o osnivanju, koji potpisuju svi članovi i overavaju svoj potpis. Ugovor obavezno sadrži poslovno ime zadruge, sedište, pretežnu delatnost, podatke o osnivačkim iznosima udela i rok uplate, odgovornost zadruge i zadrugara za obaveze, način i rok sazivanja osnivačke skupštine, kao i druga pitanja od značaja za uspešan rad zadruge. Zemljoradnička zadruga se može osnovati samo sa udelima osnivača. Prema Zakonu predviđa se da udela budu jednaka. To ne znači da treba da budu simbolična odnosno mala. Treba proceniti koliko je minimalno potreban kapital da bi zadruga mogla da počne da radi. Osnivačka skupština se održava sa svim licima koja su potpisala ugovor o osnivanju zadruge. Ako se bira Upravni odbor on mora imati najmanje pet članova a Nadzorni odbor najmanje tri člana. Vršilac dužnosti direktora zadruge može biti i neko od zadrugara ali ne onaj koji je predhodno izabran za predsednika Skupštine, predsednika ili člana Upravnog odbora ili Nadzornog odbora. Vršilac dužnosti direktora je po pravilu lice koje sprovodi sve radnje oko upisa zadruge u registar u agenciji za privredne registre i obavlja druge radnje potrebne za početak rada zadruge (izrada

pečata, otvaranje računa kod poslovne banke) i bira se do izbora direktora, ali ne na period duži od godinu dana.

Upis zadruge u privredni registar obavlja se u agenciji za privredne registre, prijave se predaju u jednom primerku i ona obavezno sadrži:

- Zahtev za registraciju osnivanja zadruge,
- Overen potpis lica ovlašćenog za zastupanje,
- Ugovor o osnivanju sa overenim potpisima sa najmanje 10 osnivača,
- Fotokopija ličnih karti svih potpisnika Ugovora o osnivanju zadruge,
- Zapisnika sa osnivačke skupštine,
- Zadružna pravila, usvojena na osnivačkoj skupštini,
- Potvrda poslovne banke o uplati osnivačkog udela na privremeni račun,
- Potvrda o uplati takse za registraciju na račun agencije za privredne registre,
- Potvrda o uplati takse republičkom zavodu za statistiku Beograd.

Zadruga se smatra osnovanom donošenjem rešenja o registraciji a rešenje sadrži matični broj firme i poreski identifikacioni broj pa se na osnovu rešenja može uraditi pečat i otvoriti poslovni račun kod banke a nakon toga i početi sa poslovanjem.

Nebojša Brzaković, dipl. inž.

Deficit selena u ishrani životinja

Za selen se smatra da je jedan od najkontroverznijih elemenata koji je u organizmima prisutan u tragovima. S jedne strane, prilično je toksičan i veliki broj istraživanja ukazuje na zagađenje životne okoline zbog prisutnosti visokih koncentracija spomenutog elementa. S druge strane, selen iako je nužan za sve žive organizme, ipak njegov nedostatan ili prekomeran unos ima određene štetne posledice na organizme. Tako na primjer, nedovoljan ili prekomeran unos selena može štetno uticati na produktivne i reproduktivne sposobnosti životinja koje se uzgajaju za ljudsku ishranu. Deficit Se se javlja kada se životinje hrane biljkama koje se gaje na kiselim zemljištima. On može da bude izražen u vidu poremećaja u reprodukciji. Apsorbovani Se deponuje se u jetri i bubrezima. Potrebe u Se su od 0,1 do 0,3 mg/kg suve materije obroka. Malo prekoračenje u doziranju Se dovodi do toksičnih efekata. Simptomi trovanja su: 1) gubitak vitalnosti, 2) šepanje i bolovi u papcima, 3) gubitak dlake na repu. 2) Znaci akutnog trovanja su:

1) oborena glava i uši, 2) brz ali slab puls i otežano disanje, 3) proliv, letargija i uginuće usled otežanog disanja. U obrocima za krave važno je da Se bude zastupljen. Međutim, količina u kojoj se ovaj mineral dodaje obroku zavisi od toga koliko je prirodno zastupljen u zemljištu i hranivima koja se na njemu proizvode. U krajevima gde je zemljište siromašno u Se preporučuje se da zasušene krave dobiju dopunsku količinu od 3 do 5 mg/dan a krave u laktaciji 6-8mg/dan.

Dejan Stanković, dipl.inž.

Podizanje zasada kruške

Kruška je priličan probirač u pogledu zemljišta I ako uspeva na različitim zemljištima. Da bi se postigao visok prinos I dobar kvalitet plodova kruška zahteva plodna, duboka, dovoljno propustljiva I umereno vlažna zemljišta. Na suvim I nepropustljivim zemljištima ostaje kržljava, kratkog je veka a plod joj je manje sočan I sadrži veće količine kamenih ćelija. Aktivan sloj zemljišta trba da je oko 120-150 cm. Kruška ne podnosi ni veću količinu kreča u zemljištu .

Zemljište za podizanje zasada kruške može da se pripremi rigolovanjem cele površine na dubinu od 60-80 cm ili kopanjem jama za svaku vočku. Pre rigolovanja zemljište se očisti od kamenja, panjeva itd. Potom se analizom zemljišta utvrde njegova fizička svojstva I hemijski sastav I ako se pokaže da zemljište nije dovoljno obezbeđeno hranjivim materijama, odnosno ako na 100 grama suve zemlje nema 10 mg P₂O₅ I 20mg K₂O onda pre rigolovanja treba rasturiti 20-30t/ha stajnjaka, 400 kg/ha supefosfata I 500 kg/ha kalijum fosfata. U proleće se prihranjuje sa azotnim đubrivima I zaoru kada budu u punom cvetu u maju mesecu. Sve sorte krušaka ne cvetaju istovremeno. Prema vremenu cvetanja mogu biti: ranocvetne, srednje ranocvetne, srednje poznocvetne I poznocvetne. Sve sorte kruške su samobesplodne te se njihovom razmeštaju mora obratiti naročita pažnja. Najčešći oblici krune su: piramida, vaza, vretenasti žbun, pravilna I nepravilna palmeta sa kosim granama. Orezivanje krušaka u punoj rodnosti sastoji se od proređivanja krune I letorasta, kako bi se vegetativno rodno drvo obnovilo. Proređuje se tako da se odstrane grane u osnovi, ili da se letorasti skrate na 3-4 pupoljaka.

Primenjena agrotehnika u uzgojnom period I u punoj rodnosti kruške je kao i kod jabuke. Prema načinu formiranja kratkog rodnog drveta razlikuju se dve grupe sorti. Jedna obrazuje kratke rodne grančice, na dugom dvogodišnjem drvetu, takve su: viljamovka, abate fetel, butire, vinter nele

itd. Druge obrazuju kratke rodne grančice na starijem skeletnom drvetu, takve su: krasanka, hardijeva, boskova bočica itd.

Navodnjavanje kruške je agrotehnička mera kojom se obezbeđuje korenov sistem dovoljnom količinom vode. Pravilnim navodnjavanjem se utiče na vegetativni porast, intenzitet fotosinteze, povećanje prinosa i poboljšanje kvaliteta plodova. Norme i vreme navodnjavanja zavise od visine i rasporeda padavina, od osobine zemljišta i načina njegovog održavanja, od sorte i podloge, kao i od visine prinosa.

Snežana Janjić, dipl. inž.

Uticaj zemljišta na uspevanje leske

Od svih drvenastih voćaka leska ima najširi areal rasprostranjenosti. Ima je i na preko 1500 m nadmorske visine. Nije probirač prema zemljištu, može dobro da uspeva na plodnom humusnom zemljištu ali i na siromašnom skeletnom zemljištu, koja imaju alkalnu reakciju (karbonatna zemljišta).

Za obilnije prinose i rentabilniju proizvodnju najpogodnija su duboka, plodna zemljišta sa optimalnim vodnim i vazдушnim režimom, kao što su različiti tipovi černozema, aluvijuma i gajnjača. Zahteva krečna (karbonatna) zemljišta, zbog formiranja plodova. Na siromašnim, kamenitim i suvim zemljištima ne postižu se dobri rezultati, nema vegetativnog prirasta na formiranja reproduktivnih organa. Pošto ima plitak koren, najbolje joj odgovaraju srednje teška zemljišta. Prema reakciji zemljišta leska je tolerantna. Bolje uspeva na zemljištu neutralne i slabo alkalne sredine, a može da podnese i veću količinu kalcijum karbonata. U divljem stanju leska ima na i na krečnom i silikatnom zemljištu. Leska ne podnosi močvarna zemljišta. Dobro uspeva i na podzolastom zemljištu.

Zemljište za lesku treba da bude takvo da omogućuje ravnomerno razvijanje korena u širinu i u dubinu (zemljište sa povoljnom strukturom, bogata hranljivim materijama). Prema Bulatoviću (1985), zemljište za komercijalno gajenje leske treba da sadrži: 15-20% gline, 15-20% koloida; 20-30% sitnog peska i 30-50% krupnog peska. Korać (2000) navodi da je za rast i razvoj leske dovoljno plodno zemljište koje sadrži preko 3% humusa, 250-300 ppm lako usvojivog kalijuma i 120 – 140 nppm lako usvojivog fosfora.

Ana Đoković, dipl. inž

. Prskanje jabučastog i koštičavog voća i maline u opadanju lista

Prskanje se obavlja radi dezinfekcije voćnih stabala u cilju suzbijanja:

1. Prouzrokovaca bakteriozne plamenjače voćaka (*Erwinia amylovora*), kod jabučastog voća. U pojedinim zasadima jabuke i kruške je tokom ove godine bilo pojave primarnih infekcija. Takođe u zasadima se registruje i sušenje debljih grana usled sekundarnog širenja bakterije.
2. Prouzrokovaca rak rana na jabuci (*Nectria galigena*) i prouzrokovaca crnog raka (*Sphaeropsis malorum*).
3. Bakterije, uzročnika rak rana i sušenja grana koštičavog voća (*Pseudomonas syringae*).
4. Prouzrokovaca bakterijskih i gljivičnih oboljenja u zasadima maline i kupine.
5. Ostalih bakterija i gljiva, koje mogu da ostvare infekciju voćaka preko povreda i u ovom periodu godine i da nastave širenje tokom naredne vegetacije.

Za ovo tretiranje preporučujemo jedno od bakarnih sredstava, koja imaju dezinfekcionu ulogu, i to:

- CUPROXAT u konc. 0,50 % (500 ml na 100 l vode)

- FUNGURANu konc. 0,40 % (400 gr na 100 l vode)
- BAKARNI OKSIHLORID 50 u konc. 0,75 % (750 gr na 100 l vode)
- CUPROZIN 35 WP u konc. 0,35 % (350 gr na 100 l vode)
- CUPRABLAU Zu konc. 0,35 % (350 gr na 100 l vode)

Prskanje je potrebno izvesti temeljno kupanjem stabala od vrha krošnje ka deblu, istim metodom kao i prolećna zaštita.

Zaštita bakarnim fungicidima u ovom periodu i u fazi bubrenja i pucanja pupoljaka je veoma važna u borbi protiv bakterijskih oboljenja na voću. Na taj način se smanjuje infektivni potencijal parazita u narednoj vegetaciji.

Milenko Gavrilović, dipl. inž.

AGRO PONUDA BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive stoke u Srbiji 19-25.10..2020.god.

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	150-200	Bikovi	Preko 500kg	HF	180-205
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	200-290	Bikovi	Preko 500kg	SM	200-220
Jarad	Sve težine	Sve rase	150-230	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	190-260
Junad	preko 480kg	SM		Junad	Do 300kg	Sve rase	
Junad	350-480kg	Sve rase	220	Junad	350-480kg	Sve rase	170-240
Bikovi	Preko 500kg	SM	210-220	Junad	Preko 480	Sve rase	200
Krave za klanje	Sve težine	SM	140-170	Krave za klanje	Sve težine	SM	110-170
Krmače	Preko		110-150	Krmače	Sve		100-130

za klanje	130kg			za klanje	rase		
Ovce	Sve težine	Sve rase	110-160	Ovce	Sve težine	Sve rase	110-150
Prasad	16-25kg	Sve rase	170-280	Prasad	16-25kg	Sve rase	180-250
Prasad	Do 15kg	Sve rase	180-260	Prasad	Do 15kg	Sve rase	
Tovljeni ci	80-120kg	Sve rase	150-160	Tovljeni ci	80-120kg	Sve rase	140-180
Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	110-170	Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	110-170
Telad	80-160	SM	380-450	Telad	80-160	SM	350-500
Koze	Sve težine	Sve rase	100-140	Šilježad	kg	Sve	220

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 19-23.10.2020.god.

Kukuruz	Pšenica	Soja	Suncokret
20-22din/kg	24,32din/kg	49,50-50,60din/kg	din/kg

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 19-25.10.2020.god.

Vrsta	Dominantna cena jed. mere din/kg	Vrsta	Dom cena Jed. mere din/kg
Cvekla	30-40	Paradajz	70-100

Brokoli	100-150	Luk beli	240-350
Kupus	20-50	Luk crni	20-40
Karfiol	40-90	Paprika babura	80-130
Krastavac	30-100	boranija	100-150
Krompir	20-40	Paprika šilja	80-120
Zelena salata	25-42	Spanać	80-200
Pasulj beli	200-280	Tikvice	50-120
Zelena salata	20-38	Šargarepa	30-40

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace zaključno sa 19-25.10.2020.god.

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka ajdara	50-70	Orah	700-800
Jabuka ostala	40-60	Grožđe crno	80-140
Dunja	80-90	Jabuka zlatni delišes	50-55
Kruška	70-100	Grožđe belo	80-140

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA “ DOO Užice

Tiraž:300 primeraka